

Ett grönt perspektiv på den europeiska ungdomspolitiken

Den gröna rörelsen är verkligen en ung rörelse – som i stor utsträckning utgick från unga människor som var missnöjda med hur världen historiskt sett hade styrts och som försökte erbjuda ett alternativ för vår relation till vår planet och relationen mellan människor. De gröna bryr sig på ett naturligt sätt om framtida generationers välbefinnande. Vi ger uttryck för denna filosofi både genom att genomföra en konsekvent grön ungdomspolitik internt i våra partier, och genom att förespråka en sådan politik även externt.

Unga ses ofta som ett problem i samhället och ungdomspolitiken ses som en lösning på detta problem. De europeiska gröna vänder sig starkt mot denna uppfattning av ungdomspolitiken. Unga bör inte ses som en konfliktgrupp, utan som en grupp som i hög grad bidrar till samhällsutvecklingen förutsatt att dess särskilda behov garanteras.

Därför måste ungdomspolitiken skapa en gemensam ram där man riktar in sig på lika rättigheter och lika tillgång till rättigheterna för unga, som jämlika medlemmar av samhället liksom alla andra åldersgrupper. Dessutom förespråkar vi att ungdomspolitiken utformas utifrån ett perspektiv av solidaritet mellan olika generationer, genom att beakta den specifika förståelsen för ungas behov på ett sätt som kompletterar andra åldersgruppers behov.

För att ungdomspolitiken ska vara effektiv måste den komma från de unga. Det är avgörande att man lyssnar på de unga när ungdomspolitiken utformas eller när den reformeras. Därför förespråkar vi en utveckling av ungdomspolitiken som präglas av delaktighet. Det allmänna målet för en grön ungdomspolitik är att förbättra de ungas villkor för att leva, lära och arbeta och att öka möjligheterna för deras sociala deltagande. Utifrån detta perspektiv kommer vi att fokusera på sju aspekter som bör stå i centrum för all övergripande ungdomspolitik: utbildning, sysselsättning, tillgång till hälso- och sjukvård, bostäder, medborgarskap och representativitet, rörlighet och fritid.

1. Utbildning

Utbildningen bör vara statligt subventionerad på alla nivåer och allmän, dvs. tillgänglig för alla, oberoende av ålder, religiös övertygelse, ras, etnisk tillhörighet, funktionshinder eller ålder. Utbildningens roll bör vara att eftersträva individens självförverkligande och att utveckla hans/hennes fulla potential. Redan i låg- och mellanstadiet bör läroplanen inkludera medborgarskap samt politisk och miljömässig utbildning för att från tidig ålder förbereda unga på att till fullo delta i samhället. Vi kräver dessutom att utbildningen ska vara religiöst obunden.

Vidare bör skolors läroplaner inkludera sexualundervisning, och fokusera på rätten till sexualhälsövård och reproduktiv hälsövård samt respekt för sexuella minoriteter, för att bekämpa homofobi från tidig ålder.

Redan på låg- och mellanstadiet bör språkinläring uppmuntras. Vi betonar vikten av gränsöverskridande utbildning i Europa. Alla studenter bör ha möjlighet och bör stimuleras att resa omkring i Europa och att studera i olika länder. Stipendier kommer att erbjudas för gränsöverskridande utbildning i Europa.

Vi är särskilt måna om kvaliteten i den utbildning som ges i allmänna skolor. Den centrala målsättningen måste vara att utveckla ett utbildningssystem med hög kvalitet, som förbereder eleverna för yrkesliv och civilt deltagande. Detta kan inte uppnås utan statliga investeringar i utbildning, särskilt för att ge tillräckliga löner och socialt erkännande till lärare och tillhandahålla modern skolutrustning, t.ex. datorsalar, digitala bibliotek, etc. Tillgången till kultur och öppen kunskap genom ny teknik bör vara en rättighet som ges vid skolor och universitet. Allmän gratis tillgång till Internet är det bästa sättet att sätta detta i verket.

Vi är dessutom bekymrade över det ökande antalet elever som hoppar av skolan, särskilt bland kategorier som ibland är marginaliserade, t.ex. unga invandrare. Därför kräver vi ett utbildningssystem som erbjuder många möjligheter att komma tillbaka in i systemet, så att det är lätt att återuppta sin utbildning.

Eftersom utbildningen startar redan före skolåldern, nämligen inom förskolan, bör förskoleutbildning tillhandahållas gratis av staten i alla europeiska länder. Genom att göra detta skulle staten säkra fler inskrivningar av barn i förskoleutbildningen och ge dem lika möjligheter, oavsett föräldrarnas ekonomiska situation, samt möjliggöra för unga par att bilda sina egna familjer när de vill och inte bara när de har ekonomisk möjlighet till detta.

Vi kräver gratis högre utbildning, utan undervisningsavgifter. Högre utbildning måste utformas på så sätt att den ger studenterna flexibilitet, för att de ska kunna kombinera studier med arbete och/eller samhällsengagemang. Högre utbildning bör göras tillgänglig för alla, genom att säkra räntefria lån för studenter, tillhandahålla billig och nyttig mat i matsalarna, samt tillhandahålla tillgängliga bostäder för studenter som kommer från andra orter.

Universitetsbostäderna bör vidare vara tillgängliga och överkomliga för alla unga studenter och unga lärare som är verksamma vid universitetet. Dessa bostäder bör ge studenterna anständiga livsvillkor, med all den service som krävs. Fullt utrustade kök, tvättstugor och gemensamma utrymmen bör alltid utgöra en del av universitetsbostäderna, för att garantera att studenterna har åtminstone en minimal bekvämlighetsstandard. Gratis tillgång till Internet i alla byggnader för studentbostäder bör vara en självklarhet. Om universitetsbostäderna skulle vara tillgängliga i stor utsträckning, skulle studenter ha mer tid för sina studier, eftersom de inte skulle tvingas ta arbeten med låg kvalitet och låg lön för att betala sin hyra. Dessutom bör universitet och högskolor vara skyldiga att erbjuda barnomsorg både för unga föräldrar och för lärare, så att unga familjer kan fortsätta studera under tiden som deras barn passas.

Utbildning bör förstås i den vidare meningen livslångt och livsvitt lärande och bör aldrig inskränkas till ett rent akademiskt lärande. På högre nivå kan universitetsstudiernas betydelse för samhällsutvecklingen inte dölja den nyckelroll som yrkesutbildningen spelar i våra utbildningssystem och i våra ekonomier, genom utbildning av yrkeskunniga personer med hög grad av expertis inom vissa kunskapsområden som är avgörande för att vårt samhälle ska fungera.

Slutligen är icke-formell utbildning, t.ex. den som erbjuds genom frivilligarbete inom det civila samhällets organisationer, en väsentlig del av utbildningen som bör erkännas både socialt och i läroplaner. Informell utbildning ger kompletterande färdigheter och värderingar som är avgörande för samhällslivet och som vanligtvis inte fås genom formell utbildning, t.ex. engagemang, kollektivt tänkande, tolerans, hållbarhet och kunskap om mänskliga relationer.

Det gäller allmänt att utbildning i sig självt inte bara bör ses som ett verktyg för att komma in på arbetsmarknaden, utan snarare som en faktor för intellektuellt och personligt självförverkligande.

2. Sysselsättning

Alla unga bör ha möjlighet att få tillgång till arbetsmarknaden och valfrihet i samband med detta. Men att bara garantera tillgången till arbetsmarknaden är inte tillräckligt. Anställningsvillkoren är avgörande för att ge de unga stabilitet och säkerhet. Därför bör den nuvarande utvecklingen mot att det är svårt att få jobb men lätt att förlora jobbet återgå till en situation där det är lätt att få jobb medan uppsägningsförfarandena försvåras. Därför bör vi eftersträva en stark lagstiftning som bekämpar otryggheten på arbetsmarknaden.

Vi kräver specifika åtgärder för att minska otryggheten, som bör inkludera införandet av en rimlig minimilön i alla EU-länder. Sättet att fastställa dessa minimilöner – genom lagstiftning eller kollektivavtal på olika nivåer – måste avgöras av varje land. Detta kan främjas genom skattelättnader, så att unga inte fastnar i underbetalda korttidskontrakt som bara skapar social och ekonomisk otrygghet genom att hindra dem från att utveckla sitt livsprojekt.

Gratis juridisk hjälp och rådgivning bör erbjudas för att stödja unga företagare, tillsammans med lån till förmånliga villkor.

Unga bör ha tillgång till praktikmöjligheter och yrkesutbildning med rimlig ersättning, som möjliggör ekonomisk självständighet under praktikperioden. Praktik kan inte på något sätt vara en ersättning för permanenta arbetstillfällen, och lämplig handledning måste ges enligt de utbildningsmål som finns för praktiken. Alla dessa erfarenheter bör i högre grad erkännas av arbetsgivare som verklig arbetslivserfarenhet.

Vi vill betona att löneglappet mellan könen på arbetsmarknaden också gäller för förstajobb och ingångsjobb. Därför kräver vi bestämt lika lön för lika arbete, oavsett arbetets karaktär och nivå.

Vi ser det som viktigt att unga har möjlighet att kombinera studier, arbete och frivilligarbete med privatliv och fritidsaktiviteter. Detta är en förutsättning för att möjliggöra ungas deltagande. Därför förespråkar vi strängare regler för tidshanteringen, med anpassade arbetstider, särskilt för studenter.

3. Hälsa

Hälso- och sjukvård bör garanteras av staten, vara avgiftsfri och erbjuda lika bra vård för alla. Unga är ofta marginaliserade när det gäller tillgången till sjukvård på grund av de höga kostnaderna för sjukvårdförsäkringar och läkemedel. Det finns ett enormt behov av läkare vid skolor och på universitetsområden, som studenterna kan uppsöka utan avgift och när som helst (även under loven).

Utöver sjukvård bör varje utbildningsinstitution tillhandahålla rådgivare med utbildning i barns och tonåringars psykologi, som kan ta hand om studenternas specifika problem, alltifrån yrkesvägledning till diskussion av personliga frågor. För unga som inte deltar i det formella utbildningssystemet bör sådan sjukvård och sådant psykologiskt stöd ges genom särskilda ungdomscentrum.

Idrott är en viktig källa till bra fysisk kondition och fysiskt välbefinnande, och har bevisat positiva effekter även för den mentala hälsan. Utöver de personliga fördelarna, har friskare medborgare också positiva effekter för hälso- och sjukvårdssystemet och

produktionssektorn. I båda dessa fall blir det en positiv effekt för den offentliga ekonomin. För att främja en sund livsstil redan i ett tidigt skede måste alla barn garanteras idrottsundervisning i skolans läroplan. Detta bör inte inskränkas till idrottsutövning, utan man bör också inrikta sig på att främja matkulturen och ge information om sunda matvanor.

När det särskilt handlar om ungdomsfrågor i samband med hälsa, anser vi att rätten till sexualhälsovård och reproduktiv hälsovård är oerhört viktig. Därför är tillgången till sexualundervisning och sexualrådgivning avgörande i ett tidigt livsskede, innan den sexuella aktiviteten inleds och efter att den väl har inletts, för att undvika sexuellt överförbara sjukdomar och oönskade graviditeter. Testning av sexuellt överförbara sjukdomar bör vara lättillgänglig och gratis, och centrum för familjeplanering och rådgivning bör vara tillgängliga för alla. Även preventivmetoder bör vara tillgängliga för alla och gratis för unga under 18 år. Kvinnor ska ha rätt att bestämma över sina egna kroppar och liv. Slutligen kräver vi att kriminaliseringen av sexuella relationer i samförstånd mellan jämlikar upphör, tillsammans med dubbelmoralen inom vissa traditionella synsätt, som i stället försöker att dölja verkligheten och på så sätt bidrar till oönskade konsekvenser genom att man inte närmar sig problemet på ett öppet sätt.

4. Bostäder

Bostäder är för närvarande ett av de stora problemen för unga i Europa oavsett deras socioekonomiska villkor. Låga löner i kombination med ökade kostnader för basprodukter, befolkningskoncentrationen i de så kallade globala städerna och fastighetsspekulation skapar en mycket hård konkurrens om anständiga bostäder. Tyvärr är unga för närvarande en utsatt grupp inom detta område, med sämre chanser att få anständiga bostäder på grund av sin brist på ekonomiska garantier. Detta leder alltför ofta till att unga utesluts från tillgången till bostäder.

För att frigöra sig och för att bättre kunna besluta om sina framtida möjligheter, bör studenter och unga vuxna i arbetslivet ha garanterad tillgång till en anständig och billig bostadssituation, med särskilt tonvikt på unga ensamstående mödrar, unga familjer, invandrare och minoriteter som riskerar att segregeras. Miniminormer när det gäller utrymme, vatten och el, utrustning för matlagning och tvätt, naturligt ljus och frisk luft, värme- och ljudisolering och fri tillgång till Internet är av grundläggande betydelse för ett värdigt liv.

Men i ett sammanhang där bostadspriserna per kvadratmeter är extremt höga – och i många fall ökar – och problemet förvärras av spekulation, är det bara genom offentliga insatser som situationen kan vändas. Omfattande investeringar i offentliga subventionerade bostäder skulle bidra till att styra marknadspriset mot lägre och mer överkomliga nivåer. Offentliga bostäder bör särskilt finnas för unga. De unga är som tidigare sagt en av de grupper som har störst begränsningar när det gäller att få tillgång till en lägenhet för första gången. I detta avseende bör hyra prioriteras framför köp, eftersom denna typ av bostäder bör förstås som en stadig grund från vilken unga kan börja utveckla sina livsprojekt. När sedan tillräckliga sociala framsteg har uppnåtts och en stabil sysselsättning möjliggör att man söker efter nya bostadsalternativ på den privata marknaden, kan den befintliga offentliga bostaden tas över av en annan ung person som försöker etablera sig i samhället. Denna relativt snabba omsättning skulle skapa en typ av solidaritet mellan och inom generationer som bidrar till den sociala sammanhållningen.

Denna politik kräver investeringar under flera år. Ändå kan offentliga bostäder inte omfatta hela marknaden för unga. Därför måste en kompletterande politik för ungdomsbostäder genomföras. Till exempel genom att man fastställer särskilda räntesatser för olika typer av lån för unga.

Åtgärder som kräver mindre tid och resurser kan också införas. Det är viktigt att nya bostadshus sprids ut lika bland de olika stadsområdena, så att man undviker skapandet av getton eller marginaliserade områden. En annan åtgärd skulle kunna vara främjandet av utbyteskontrakt för bostadsunderhåll, det vill säga att man erbjuder successiv inre restaurering och förnyelse av äldre bostadshus eller lägenheter i utbyte mot rätten att bo där. Detta tillfälliga avtal, som båda parterna vinner på, kan vara en lösning i väntan på en mer långsiktig lösning, och det säkrar det inre underhållet i stadsbyggnader. I linje med denna lösning skulle också lägenhetsdelning mellan olika generationer kunna främjas, med de fördelar som detta kan föra med sig för alla inblandade personer. Å andra sidan får äldre personer som lever ensamma en medmänniska som regelbundet kan se till att det inte sker någon olycka eller uppstår något allvarligt hälsoproblem, i samarbete med socialtjänsten. Å andra sidan får unga sitt eget självständiga utrymme, med en ansvarstagande person att dela lägenhet med. Detta system kan, även om det bara utgör en tillfällig lösning, vara ett bra sätt att stärka förståelsen och samarbetet mellan generationer. Slutligen bör gratis offentliga härbärgen tillhandahållas för hemlösa personer, som ett yttersta skydd.

5. Medborgarskap och representation

När det gäller ungas deltagande i samhällslivet och i politiken, anser vi att de bör ha både rätt och möjlighet att vara delaktiga i och påverka samhällspåverkande beslut. Unga behöver inkluderas i utformningen och genomförandet av politik som påverkar dem genom effektiva verktyg och genom verklig och direkt representation.

Regeringar och politiska beslutsfattare bör garantera de ungas institutionella representation. Ungas aktiva medborgarskap, både som en rättighet och en skyldighet, bör främjas av institutionerna och inte bara av civilsamhället.

Detta kräver att man stöder tanken på att det demokratiska ansvaret i samhället inte inskränker sig till röstning i valen vart fjärde eller vart femte år. I denna mening tror vi bestämt att en sänkning av rösträttsåldern till 16 år skulle bidra till att öka ungas deltagande i politiken på ett tidigare stadium. För att de unga ska vara engagerade i samhället och i dess utveckling finns det dock ett krav: unga måste känna sig delaktiga i samhället. Den sociala delaktigheten är mer än enbart acceptans, eftersom den dessutom kräver ett erkännande av kollektivets specifika behov, bidraget till samhället och dess framtida potential. Det handlar om att delta i nuet för att bygga framtidens samhälle.

Andelen unga på beslutsfattande poster – vid universitet, i ekonomiska och sociala kommittéer etc. – är fortfarande liten, och detta kan beskrivas som en underrepresentation. Därför bör regeringen och de politiska beslutsfattarna garantera en dialog med de unga. Ungas aktiva medborgarskap, både som en rättighet och en skyldighet, bör främjas av institutionerna och inte bara av civilsamhället. Detta innebär ett institutionellt erkännande och ett politiskt samarbete med de beslutsfattande organ som unga har, vilka måste bli politikernas huvudsakliga partner vid utformning och genomförande av lagstiftning som påverkar de unga. Inrättandet av ungdomsparlament och ungdomsråd är ett uttryck för en önskan hos unga, som är aktiva inom organisationer, att organisera sig själva för att tala med en röst och ställa krav utifrån de ungas gemensamma intresse. På EU-nivå har inrättandet av Europeiska ungdomsforumet varit ett viktigt steg. I allmänhet finns det dock fortfarande en brist på resurser och det politiska inflytandet är fortfarande mycket begränsat.

De ungas institutionella representation utmärker sig i allmänhet just genom avsaknaden av en sådan, på grund av den enorma svårigheten att väljas till ett uppdrag. Detta bidrar uppenbart till trenden med det minskande politiska deltagandet bland unga och i samhället i stort. Därför bör det vara större proportionalitet i fråga om de valda representanternas ålder, samt kön. Att ha unga röster som försvarar unga personers synpunkter och intressen inom de politiska beslutsfattande organen är alltid en garanti för

att de unga tas i beaktande. Därför anser vi att kvoter i partilistorna kan vara ett bra verktyg för att uppnå detta mål.

För att slutligen uppnå ett tillfredsställande resultat av detta självbestämmande är det viktigt att från tidig ålder tillhandahålla utbildning i medborgarskap. En förståelse av rättigheter och skyldigheter som medborgare, demokratiska principer, politiska system, ideologier och partier samt civilsamhällets deltagandeformer skulle skapa fullt medvetna medborgare, som är medvetna om sitt ansvar i ett bredare perspektiv. Detta är en grundval för att den unga generationen ska kunna utveckla sin fulla potential som fria medborgare som bidrar till ett bättre samhälle.

6. Rörlighet

I en globaliserad värld som ständigt blir mer sammanvävd, är det kulturella utbytet avgörande, inte bara för den personliga utvecklingen, utan också för bättre förståelse och ömsesidig utveckling. Detta har alstrat ett kontinuerligt flöde av personer, å ena sidan ett obalanserat flöde som skapas av en stor ojämlikhet mellan olika länders utveckling – migration från syd till nord – och å andra sidan ett mer balanserat flöde mellan utvecklade länder, till exempel inom EU. Dessa folkförflyttningar kan bidra till att skapa en starkare enhet i mångfalden, bryta ned stereotyper och överbrygga de glapp i förståelsen som alstras av okunskap. Därför förefaller rörligheten att vara grundläggande här, inte bara som en civil rättighet, utan också som en källa till personlig utveckling och positiv samhällsutveckling. Rätten att röra sig fritt, utan administrativa gränser som hindrar fria beslut om vart man vill åka, är en stor personlig frihet. Därför förefaller det mycket viktigt för unga med en uppdatering av viseringssystemen med kostnadsfria, mindre hårda och påskyndade förfaranden, i riktning mot ett visumfritt Europa. Medan fri rörlighet bör garanteras för alla är det viktigt att notera att detta inte kan tvingas fram. Till exempel är viljan att resa ofta en förutsättning för att bli anställd. Att tvingas resa ofta undergräver de ungas chanser att bli lokalt aktiva medborgare.

På lokal nivå är det viktigt att investera i grön rörlighet som både är miljövänlig och tillgänglig för unga. Ändå måste man genomföra de rätta villkoren för att främja en livslång vana vid rörlighet. Detta kan uppnås genom att man till exempel skapar bra system med cykelvägar för effektiv rörlighet inom staden, med undvikande av risker från biltrafik och föroreningar. Kollektivtrafiken bör i linje med detta slutligen övergå miljövänliga energikällor. Dessutom bör subventionerad kollektivtransport tillhandahållas för unga – särskilt studenter – och en bra tillgång för funktionshindrade måste säkras för alla transportmedel. Trafikorganisationer bör ge kollektivtransporterna högsta prioritet, med särskilda körfält och trafikljus och prioriterade trafiksignaler.

7. Fritid

De ungas fritid hotas från olika håll. Konsumtionsvanornas överdrivna påverkan, som främjas av en globaliserad västerländsk kultur, alierar människor genom en kortvarig falsk känsla av tillfredsställelse när de spenderar pengar. Den bild av framgång som är kopplad till att äga vissa varor – en bild som främjas av reklamen – skapar ett falskt behov av att skaffa onödiga produkter. Detta är farligt både socioekonomiskt och miljömässigt, eftersom det inte bara leder till överspendering som ofta ger upphov till stor skuldsättning hos individer och familjer, utan också eftersom det leder till överkonsumtion av naturresurser.

Denna överkonsumtion går också hand i hand med den allmänna brist på konsumtionsmöjligheter för unga som beskrivits ovan. Detta minskar ännu mer möjligheten till frigörelse, eftersom en stor del av de knappa ekonomiska resurserna spenderas på sådana saker i stället för på grundläggande behov. I många europeiska länder blir därför ett flertal av de unga inte ekonomiskt självförsörjande förrän i ett

mycket sent skede av livet. Och detta har en stor effekt på familjers ekonomi, eftersom konsekvenserna av denna situation ofta kompenseras av föräldrarna. Faktum är att det i vissa fall är föräldrarna som finansierar denna konsumtion. I andra fall absorberar de denna kostnad i form av övergripande kostnader genom att ha barnen bosatta i föräldrahemmet eftersom de inte har råd att betala för en egen bostad. En tydlig konsekvens av detta är en fördröjd frigörelse och ett minskat personligt oberoende.

Vi vill främja en alternativ fritid eftersom detta skapar social sammanhållning och är en källa till icke-formell utbildning. Det vill säga, att gå från en individualistisk uppfattning av fritidsaktiviteter mot en kollektivt inriktad fritidskultur kan leda till viktiga framsteg i skapandet av ett aktivt medborgarskap. Detta kräver dock inte bara investeringar i offentliga inrättningar och ökade offentliga resurser, med en klar strategi för medfinansiering i enlighet med samhällsmålen. En omformning av tidsreglerna krävs också, såsom detta beskrivits i avsnittet om sysselsättning.

En annan dimension av fritiden har att göra med rätten att förfoga över sin egen kropp på det sätt som man önskar, så länge som detta inte orsakar skada eller störningar för andra. Sexualiteten bör inte längre vara ett tabuämne utan bör hanteras på ett öppet sätt, särskilt i ett sammanhang där en bristande kommunikation av korrekt information eller främjandet av felaktiga budskap kan medföra risker för människors hälsa. Denna strategi bör ha en bred inriktning och inkludera alla former av frivillig sexualitet, och särskilt inriktas mot större acceptans i samhället av homosexualitet. Diskriminering och förtryck av HBTQ-personer måste upphöra, eftersom det är högst oroväckande att homofobi fortfarande yttrar sig i Europa under 2000-talet. Det faktum att detta i viss grad främjas av regeringskrafter i några länder är synnerligen oacceptabelt.

De områden som beskrivits ovan utgör grundläggande aspekter av ungdomspolitiken där det finns konkreta förslag som påverkar de ungas välbefinnande och är avgörande för att de ska kunna genomföra sina livsprojekt i framtiden. Men ungdomspolitiken slutar inte här. Det är snarare början. En verklig integrering av ungdomsfrågorna i det politiska beslutsfattandet, som leder till slutlig frigörelse och fullt deltagande i samhället, förutsätter att ungdomsperspektivet beaktas i alla lagförslag inom alla områden. Och de gröna i Europa har ansvar för att se till att detta sker. Planetens framtid beror på detta.